

KUNMADARAS

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOM

ELŐSZÓ.....	5
1. BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ.....	7
2. KUNMADARAS BEMUTATÁSA	10
3. ÖRÖKSÉGÜNK.....	17
4. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA	33
5. A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK	50
5.1 ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ	50
5.2 KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA	102
6. JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK, KERÍTÉSEK, KERTEK, ZÖLDFELÜLETEK	104
7. JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK	107

ELŐSZÓ

Madaras lakossága miután elszenvedte a tatár, majd a török és rác dúlásokat, elsiratta a kuruc szabadságharcot, 1713-ban 45 Rakamazról hazatérő családdal újjáépítette a faluját.

A békés élet, a küzdelmes, szívós munka anyagi rendeződést és rohamos népszaporulatot is eredményezett.

A redemptió (1745) által biztosított földtulajdonnal elindult a polgári fejlődés, a vásártartási privilégium birtokában pedig a település ténylegesen a mezővárosok (1811) szintjére emelkedett. Régi nevét - nagy öntudattal - Madaras helyett Nagy Kun Madarasra változtatta.

Az 1760 és 1816 közötti időszakban majdnem négyszeresére nőtt a házépítési arány is. 1792-től pedig a javuló társadalmi és gazdasági lehetőségekkel a középületek fejlesztése kapott hangsúlyt.

Az eklézsia számára templomot, parókiát, iskolákat emeltek, a lakosság részére bővítették a boltokat, kvártélyházat, csapszékeket, kasszaházat, granáriumot, malmot építettek.

1808 nyarára elkészült a mezőváros szimbóluma a községháza is.

Ezeknek a középületeknek a felújítását, átalakítását, csinosítását a XX. század fordulóján végezték el. A központ emeletes épületei mutatóssá, rangossá tették a települést.

A meggazdagodott redemptusi polgárság tartotta továbbra is kézben a település gyarapodását. Módos lakóépületeik ma épített örökségünk részét képezik, egyúttal mai önbecsülésünk szellemi alapja, támasza, tartaléka.

Ez a kiadvány építészeti hagyatékunk – régóta esedékes – összeírása, egy részletes adatbázis, amelyre elképzeléseket, terveket, feladatokat lehet telepíteni.

Mivel ezek között a lakóházak, középületek között élünk, fel sem tűnnek különösen szép elemei, értékei. József Attila ezt így fogalmazza meg:

“Én úgy vagyok, hogy már száz ezer éve nézem, amit meglátok hirtelen.”

Remélem, hogy ez a gondos, szakmai munka segít észrevenni a szép épületeinket, egyúttal rádöbbsent bennünket azok sérülékeny és múló voltára, valamint felébreszti az épített örökségünk megóvásának igényét is.

Bízom abban, hogy a kiadvány – feladatának megfelelően – olyan folyamatokat indít el, amely Kunmadaras lakóit a jó gazda gondosságával eljáró óvó emberi közösséggé alakítja.

Laczkó Tóth Bertalanné
Kunmadarasi Honismereti Egyesület

1. BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ

*„ A szülőföld szálai örök összekötők
a tájjal és a földdel, amiből az ember lett,
és amivé lesz, és nem szakadhat el soha”*

(Fekete István)

Az építészet egy vizuális művészet és az épületek önmagukért beszélnek. Tükrözhetnek különböző érzelmeket, vagy akár az adott tájegység jellemzőit, kulturális és történelmi értékeit. Ezért lényeges a település tudatos formálása: a parkok, terek és egyéb közterületek megfelelő elrendezése és kialakítása, az épületek körültekintő vizsgálata és esetleges változtatása. Ezáltal nemcsak az épületek, de a település is magáért beszél majd.

A kézikönyv bemutatja Kunmadaras nagyközség természeti környezetét, épített örökségi és természeti értékeit, mindazon elemeket, melyek a településre jellemzőek.

A kiadvány segítséget szeretne nyújtani az építetőknek, akik itt szeretnék leélni az életüket és környezetbeillő, esztétikus házat álmodnak és ehhez minőségi környezetet szeretnének megteremteni. Segítség szeretne lenni a tervezőnek, aki igyekszik megvalósítani a megrendelője elképzelését oly módon, hogy figyelembe veszi az épített és természeti környezetet és olyan házat tervez, amely szemet gyönyörködtet, környezetbeillő és esztétikus.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelezőnek, azonban figyelembevételükkel elkerülhetjük, hogy a település karaktere megváltozzon, elősegítjük, hogy a kialakult jellegét megőrizze és erősítse azt.

A kézikönyv folyamatosan formálódik a létrejövő újabb és újabb épületek, műtárgyak, természeti környezet folyamatosan alakítják, bővítik tartalmát.

A kézikönyvben nem tudjuk feltárni a település teljes egészét, nem tudunk bemutatni minden épületet, de törekszünk a legjellegzetesebb, a település karakterét, arculatát meghatározó példákat bemutatni a teljesség igénye nélkül.

Célunk, hogy a kézikönyvet olvasó, lapozgató reális képet kapjon Kunmadarasról és áttanulmányozva a kézikönyvet kibontakozzon előtte a településkép.

Ajánljuk mindazok figyelmébe, akik építkezni, felújítani, bővíteni szeretnének és azoknak is akik csak álmodoznak, vagy szeretnék jobban megismerni környezetüket, és ajánljuk azoknak is, akik érdeklődnek a település iránt.

2. KUNMADARAS BEMUTATÁSA

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSKÉP, TELEPÜLÉSKARAKTER

Kunmadaras igazgatási területe az Alföld egyik legszárazabb területén Jász-Nagykun-Szolnok megye északkeleti részén, a Hortobágy mellett található. Jász-Nagykun-Szolnok megyében a Karcag, Tiszafüred, Kunhegyes által határolt „háromszög” közepén az említett településektől közel azonos távolságra fekvő nagykunsági település.

A változatos külterületű mozgalmas történelmű község közlekedési csomópont, a települést és a külterületét átszelő 34. számú főközlekedési út a Tiszafüreden áthaladó 33. számú főközlekedési utat köti össze a Karcagon, illetve Fegyverneken áthaladó 4. számú főközlekedési úttal.

Külterületére jellemző nagykunsági táj, az enyhén hullámos síkság, melynek kisebb részei mélyedésekkel, szikes laposokkal mozaikszerűen tagoltak. A mélyfekvésű laposokhoz agyagos, illetve szikes területek kapcsolódnak, a szikes pusztákon vakszik és szikér is látható. (Fokozottan védett területek pl.: a Bogárczó, Nagy-füves puszta legelői)

A települést körbevevő talajok jellemzően agyagos vályog és réti csernozjomok és mélyben sós változataik, valamint a vízjárta területeken réti öntés talaj.

Kunmadaras igazgatási területére a honfoglalás előtt szkíták, szarmaták, hunok, avarok, sőt a római birodalmi időkben római zsoldosok is eljutottak és hosszabb-rövidebb ideig be is népesítették. A község létezésének első írásos emléke 1393-ból származik. Eszerint Luxemburgi Zsigmond Madaras György jászkapitány birtokába adta a területet és innen ered a település elnevezése. Eger eleste után török kézre kerül, elnéptelenedik, majd századokkal később a Rákóczi szabadságharcot követően 1711-ben megkezdődött a falu újjáépítése. A lakosság visszatérével új templom és iskolák épültek, később a település 1811-ben mezővárossá lett. A XX. század eseményei a Világháborúk, a század második felére jellemző politikai- és gazdasági átalakulások, a tulajdonviszonyokban történt változások, a mezőgazdaság többszörös átalakulása, a katonai reptér és bombatér, valamint a hozzájuk tartozó hatalmas területek, a közlekedés, a szállítás megnövekedése, az országos, később európai jelentőségű természetvédelmi területek kialakítása, fejlesztése mind nyomon követhető a települést környező táj jelenlegi szerkezetében, látványában.

Kunmadarason a pásztorkodás jelentősége az évek múlásával sem csökkent: a ló, juh, illetve szarvasmarha tenyésztés máig igen jelentős. Ezenkívül az itt élők hagyományokkal rendelkeznek a szántóföldi gazdálkodásban, kertgazdaságok művelésében (gyümölcsösök, zártkertek).

A település táji életét, környezetét meghatározza a természetvédelemhez szorosan kötődő változatos természeti értékekben dús táji környezet (Hortobágyi Nemzeti Park legelői, szikes pusztái, vízállásos területei), és az itt található hajdani szovjet katonai repülőtér, valamint a területén megtalálható katonai betonépítmények, néptelen lakóházak világa.

A település utcahálózatát tekintve igen változatos. Meghatározó szerkezeti elemek a főutak, azon belül is a Kunhegyes - Tiszafüred út, mely a település egyik főutcája, továbbá a Kunmadaras - Karcag út, mely a másik fő irány. A főutak mellett sok az apró zug, zsákutca.

Épületállományát tekintve vegyes képet mutat.

A közel 6000 fős nagyközség népességszáma kismértékben csökken, azonban korösszetétele javuló tendenciát mutat.

A településképhez tartoznak az épített emlékek.

Kunmadarason egy országos védelem alatt álló műemlék- a Kossuth – ház, vagy ahogyan helyben emlegetik a Nagy Gergely féle ház - található, illetve néhány helyi védett érték, melyek közül a református templom impozáns mérete és történelmi

vonatkozása miatt is kiemelkedik. A település gazdag múltjával összefüggésben jelentős a védelemre érdemes polgári lakóházak száma, melyekről a település belterületének egészét átfogó vizsgálat készült. Ezen épületek nagy része azonban igen rossz állapotú, néhány pedig az átépítés áldozata lett.

A település szerkezetét tekintve a legrégebben kialakult történelmi magban halmazos szerkezetű, míg

ehhez a szerkezethez minden oldalról szabályos, tervezett utcák kapcsolódnak. Jellemzően a beépítés oldalhatáron álló, a főbb utak (Kunhegyesi, Karcagi, Kálvin) mentén a polgárházak a zárt sorúsodást mutatják.

A méretükben impozáns közintézmények szabadonálló beépítésűek. A település történelmi múltjával, közigazgatási szerepével függ össze, hogy intézményei nagyobbak, mutatósabbak, mint más nagyközségnek. A református leány és fiúiskola egymással szemben helyezkedett el, mely a grandiózus méretű

református templommal és emeletes községházával együtt meghatározó elemét képezte a főtérnek. A főtér hangulata, az épületei városias külsőt mutatnak.

Az intézmények kivételével jellemzően földszintes, vagy

földszint+tetőtérbeépítéses családi házakkal, elvértve néhány kétszintes többlakásos épülettel találkozhatunk. A földszintes épületek között gyakoriak a polgárházak padlásmagasításos megoldással, melyek építménymagassága nagyobb az átlagos földszintes családiháznál. A nagyszámú polgárház a bizonyítéka, hogy itt hajdanán dolgos, iparos és gazda emberek éltek, akiknek fontos volt környezetük, házaik díszítése gazdag múlttól mesél.

A település külterületének jelentős része mezőgazdasági szántó terület, ahol mezőgazdasági kultúrnövények termesztésével foglalkoznak. Igen jelentős a gyepek területe, melyek egy része a Hortobágyi Nemzeti Park területére esik. A gyepek fő hasznosítási és vegetáció megőrzési formája a legeltetés. A Puszta, világörökségi helyszín a végeláthatatlan sík vidéket jelenti, ahol egy – két legelésző nyáj képe töri meg a látómezőt.

A külterületen található Hortobágyi Nemzeti Park területe a védett természeti értékek közé tartozik, ott a természet megőrzése az elsődleges. A nemzeti park területén belül jelentős kiterjedésű terület az egykori bombatér területe, melynek teljes lőszermentesítése még nem történt meg, jelenleg is folyamatban van. A bombatér területéről geodéziai felmérés sem áll rendelkezésre, a légifelvételek alapján tudható, hogy mocsaras, lápos terület, mely Nagyiván felé folytatódik.

Kunmadarast változatos megjelenésű külterület jellemzi. A volt folyókanyarulatok gyűrűszerűen övezik a település belterületét, meghatározva a községet körbeölelő tanyák, zártkertek, gyümölcsösök és erdőterületek nagyságát, formáját, elrendeződését.

Felszíni domborzatát a községtől északkeleti irányban húzódó mozgalmas, szélformálta dombok sora és egyedi, környezetükből kiemelkedő felszíni alakulatok, kunhalmok alkotják.

Délről volt folyómeder kanyarulatok, mélyedések (Nagyüllő, Üllőlapos, Kisüllő, Bereg), északról mélyebb kiszáradt folyómeder-maradvány (Oktalan, Csordajárás) övezik a települést. A vakszikek jellegzetes elemei a szikes zonációrendszernek, nagy tájképi jelentőségük van Kunmadaras határában is. A szikfoltok, nagyobb kiterjedésű, összefüggő hálózatokba rendeződő szikes felületek (szikerek) jellemzik a hortobágyi pusztai tájat. A vakszikek egy része üde mézpzásitosokból jött létre az intenzív legeltetés és az azt kísérő erős taposás hatására. A község védett legelőinek különleges, „kiemelkedő” táji látványát képezik az állatok itatását biztosító gémeskutak.

A település külterületét határozott sugárirányú vonalas létesítmények jellemzik: utak és belvízelvezető- és öntöző csatornák, valamint a település körül körkörös elhelyezkedésű különböző nagyságú és minőségű „növényfoltok” jellemzik. Erdők, erdősávok és mélyfekvésű vízállásos területek nádasai, valamint a kertskéget körülölelő fasorok lombfelületei.

Meghatározó táji eleme a település külterületének majd harmadát uraló volt katonai repülőtér és az azt kiszolgáló épület és építmény együttes.

A területet egybefüggő mezőgazdasági területek (szántóföldek) és az igazgatási területen áthaladó közlekedési utacról is jól látható a nyugati, és a keleti határában fel-felbukkanó jelentős méretű gazdasági majorok gazdagítják. A táj látványát a község déli határában különféle mezőgazdasághoz kapcsolódó ipari létesítmények, terménytároló silók határozzák meg.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

„ Az építészetnek nem a saját idejéért és helyéért kell beszélnie, hanem az időtlenségre törekednie”

(Frank Gehry)

A település határában több helyről is előkerültek bronzkori, illetve római kori leletek, sőt a szarmaták letelepedése is feltételezhető a környéken.

Honfoglalás kori sírokat is feltártak már Kunmadaras határában.

A környék az Árpád-korban feltehetően az Aba, az Őrs és a Bors nemzetségek szállásterülete lehetett, ám az üllő és a Tomaj nemzetség birtokai is ezen a részen terülhettek el.

A középkorban több, ma már elpusztult falu volt Kunmadaras mai határában, így például Üllő, Gergely, Gacsa.

Amikor a kunokat betelepítették, az Olas nemzetség költözött Kunmadaras környékére: ők alapítottak Madarason kívül Fábián-Sebestyént, mely később elpusztult.

A betelepített kunok és a Tomaj nemzetség között hosszú ideig folytak a birtokjogi küzdelmek, melynek 1391-ben Madaras György, Aba nemzetségbeli jászkapitány birtokba helyezése vetett véget.

Ezen eseménnyel kezdődött a település története a XIV.-XV. század fordulóján. A letelepedett őslakosság nomád állattenyésztéssel foglalkozott és pásztortársadalomban élt. A letelepedést elsősorban gazdasági tényezők tették elkerülhetetlenné, amely akkor igen nagy ellenállásba ütközött.

A társadalmi fejlődés, a feudalizmus kialakulásának menetét azonban csak késleltetni tudták ellenállásukkal, megakadályozni nem. Madaras György, mint szálláskapitány irányította a falu életét és gazdálkodását.

A XVI. század legvégén kezdődő tizenöt éves háború során több környékbeli település is elpusztult, ám Madaras minden bizonnyal kisebb veszteséggel vészelt át ezt az időszakot, hisz laposokkal, vízborította területekkel körülvéve aránylag védett helyen települt, sőt a mocsárvilág még a menekülésnek is kedvezett.

1602-ben Madaras a túri református egyházmegye nyilvántartásában szerepel, tehát lakott hely volt.

A helységben 1663-ban már református templomot építettek.

Az 1745-ös redemptió hírére sokan sereglettek Madarasra: 1745-48 között 261 igénylő kíván részt venni a „megváltkozásban” ötvenegy család viszont nem tudott bekapcsolódni a redemptió tehervállalásába,

vagyis ők alkották az irredemptusok kialakuló csoportját.

A redempciós földosztás mélyreható változásokat hozott a község lakóinak életében. 1796-ban a redemptus gazda réteg örökös birtokba vette földjeit, mely intenzíven segítette az egyéni gazdaságok megerősödését, differenciálódását és megteremtette az alapot a mezővárossá alakuláshoz.

Kunmadaras számos olyan építészeti alkotással rendelkezik, amelyek a település sajátos jellegét hangsúlyozzák.

A vallási megoszlásban a reformátusság túlsúlyának emlékét idézi a nagy méretű, káprázatos református templom. A templomot már az 1600-as években is említik a források, az 1730-as években az egyházi létesítmény fennállásának centenáriumát ünneplik. Az új templomot azonban 1766 tavaszán jelölték ki, s 1768-ban már felszentelték.

A kereszthajós templom kelet – nyugati fekvésű, tengelyének nyugati homlokzata előtt áll 44 méter magas tornya. A torony és a hajó földszintjén félköríves, a hajó emeleti részén félköríves ikerablakok vannak.

A későbarokk stílusjegyeket hordozó torony mellett a hajó neoromán és klasszicista elemeket is tartalmaz, három bejárata van. A belső térben lévő szószék, Mózes – szék, az úrasztala a debreceni Nagytemplomban lévő mintájára készült. A templomban őrzik Kossuth Lajos székét, mely Kossuth kunmadarasi látogatásának emlékét őrzi.

A hozzáépített hatalmas méretű torony őrzi leginkább a barokkra utaló stílusjegyeket, mivel a templomot az 1860-as években átalakították. Különösen a középső részen kialakított oldalbejárat klasszicista hatású homlokzata ad határozott karaktert az átalakított épületnek.

Kunmadaras keleti szélén találjuk a Kossuth, vagy Nagy Gergely - féle házat, mely XVIII. századvégi, műemlék épület. Az épület egykor kunkapitány és vizitációs ház volt. A csapott nyeregtetős, oromzatával az utcára, sőt a „gyepre” néző lakóház a Hortobágy szélének számító belterületi részen, az egykori Szolnok –

Kunmadaras -
Debrecen
közötti
kereskedelmi
út mentén
épült. Enyhe
esésű
tetőzete,
bolthajtásos
tornáca
barokk
jellegű.

Az egykori
mezőváros
főterén
találjuk az
emeletes
„városházát”,
melyet 1890
körül,
eklektikus
stílusban
építettek.

A főteret több emlékmű, szobor is díszíti. Az emlékművek és szobrok emlékeztetnek a múltra, felelevenítik a településen történt fontosabb eseményeket akár szép emlékek, akár mementók egy olyan korról, amikor Kunmadaras a fennmaradásáért küzdött.

Az I. világháborús emlékmű mőkőből készült 1923-ban, és emlékeztet a világháborúban életüket adó kunmadarasi hősökre.

1994-ben avatták fel a Holocaust emlékművet, 1995-ben a II. világháború áldozataira emlékeztető honvéd szobrát (Somogyi Árpád alkotása), 1996-ban pedig az Országzászlót (Győrfi Sándor munkája).

A Kunhegyes és Karcag felé vezető úton több, eklektikus és szecessziós homlokzatú lakóház utal arra, hogy Kunmadarason a XIX-XX. század fordulóján erőteljes, a településképre mindmáig ható polgárosodás bontakozott ki.

A település más pontján is meglévő, lassan enyésző nagy méretű gazdaházak, tágas udvarok is őrzik a parasztpolgári fejlődés emlékeit.

Nemcsak önmagukban a lakóépületek, hanem a sajátos kunsági lakóépület elhelyezés is fellelhető még egyes portákon. Jellemző volt a módosabb gazdaház mellé az utcával párhuzamos gerincű „sütő” építése, melyet egy deszka kapuzat köt össze és egységes homlokzattá alakít.

A település központja a monumentális református templommal, az emeletes községházával az egykori fiú, vele szemben pedig a lányiskolával a hajdani mezőváros nyüzsgő életét idézi.

A gazdag történelmi múltú település számos jelentős építészeti értékkel rendelkezik, melyek a jellegzetes polgárasodó életforma bizonyítékai.

Az épített értékeken túl Kunmadaras számára meghatározó a természeti környezet, amely körbeöleli a települést.

A belterületen is találkozunk olyan növényvel, mely a település múltjának emléke, régi idők tanúja.

A Kálvin úton álló magányos tölgy helyi védelemben részesül, az elmúlt időszakban ismertető táblát kapott.

A kocsányos tölgyet Kunmadaras 1870-ben bekövetkezett tűzvésze után, valószínűleg a XIX. század végén utcafásítási céllal ültettek. Mára csak ez az egy példány maradt fenn a több mint 100 éves fásorból.

Kunmadaras, mint nagyhatárú Alföldi település a Hortobágy szélén helyezkedik el, a végeláthatatlan puszta képe hozzátartozik a külterülethez.

A település igazgatási területén a Hortobágyi Nemzeti Park védett területei a Kun-kápolnási mocsarak, Bogárzó, valamint európai jelentőségű, országos jelentőségű természetvédelmi területek egyaránt megtalálhatóak.

Kunmadaras határában az égbenyúló, végeláthatatlan fűtengert, a Hortobágy legjellegzetesebb tájképét, a kunmadarasi határt a karcagi határtól elválasztó Német-éri csatorna töltéséről lehet legteljesebb mértékben belátni. A töltésen futó földútról is látható, hogy a magasabb „padkásodott” terepfelszín szikes, füves társulásai és a mocsarasodó, alacsonyabb mélyedések sásos-zsombékos növénytársulásai mozaikosan váltják egymást.

Az itt élő állatok- és növénytársulások nemzetközi jelentőségét tükrözi, hogy a Nemzeti Park egész területe Bioszféra rezervátum. A természeti értékek gazdagságának megőrzése mindnyájunk érdeke, ezért a Nemzeti park területét övezetekre osztották és kihelyezett táblákkal jelzik ezt az arra haladóknak. Az úgynevezett B-zónás (kísérővel látogatható, illetve ellenőrzéssel, szerződés alapján nomád módon legeltethető) terület található a Német-éri csatorna és a volt Füredi út által közbezárt területen helyezkedik el. Ennek szomszédságában fokozottan védett kopár-száraz puszta 200 hektáros magterülete található (Bogárzó-magterület). Kelet felé haladva a Kunkápolnási mocsarak az A-zónához tartozó (szigorúan nem látogatható) védett vizes élőhelyül szolgáló hatalmas kiterjedésű területe húzódik.

Kunmadaras területén több kunhalom található. A kunhalom gyűjtőfogalomba tartoznak a sírhalmok (kurgánok), tellek (lakódombok), őrhalmok és határhalmok. A kunhalmok tájképi értékkel, élővilág védelmi értékkel, a terület természetes állapotára jellemző növénytársulásokkal, löszpusztagyeppelel, a természetes, vagy azok különböző mértékben degradált maradványaival, valamint az ezekhez kötődő állatvilággal maradhattak fenn a területükön. A kunhalmok rendkívül sok értékes információt rejtnek magukban, ami a természettudományos jelentőséget adja. Geomorfológiai, természetföldrajzi, talajtani, paleoökológiai, növénytani, állattani, szempontú vizsgálatok lehetősége, megismerése és elemzése szempontjából rendkívül fontosak. Fentieken kívül a kunhalmok természetesen kultúrtörténeti, régészeti, néprajzi jelentőséggel is rendelkeznek.

A Nagyiváni határhoz közel az egykori út mentén található az a 13 tölgyfa, melyet az aradi vértanúk emlékére ültettek egykor.

Varga Sándor Frigyes a Jász-Nagykun-Szolnok vármegye földrajzi leírásában így írta:

„Kunmadaras körül 5 kunhalmot találunk: Kettőshalom, Köveshalom, Vagyúróhalom, Nagyfüveshalom és Zöldhalom”.

A kunhalmok mind tájképi, kultúrtörténeti, botanikai értékkel rendelkeznek, a jövő nemzedék számára történő megőrzésük kiemelkedő jelentőséggel bír.

Kunmadaras méltán büszke arra, hogy nevét még a szépirodalomban is megemlíti. Jókai Mór méltán világhírű, *Egy Magyar nábob* című regényének VIII. A pünkösdi Király című fejezete Nagykunmadarason játszódik. Szemere György: *Madarasi Király* című helyzetkomikummal tűzdelt regénye az egykor Madarasi báró történetét mutatja be.

Csokonai Vitéz Mihály diákként Karcagon vendégeskedett, ahonnan meghívásra 1794 karácsonyán indult Madarasra és balul sikerült szánkózás emlékeit versében eképpen örököltte meg:

„ Hát egyszer estvére gyúl a gyertya – világ
Sakkor Madarasi szánra ültem végre
S ki tsusztunk nyargalva, így a Város – végre,
Hát össze üt egy nagy rög a szánka talpal.
Előbb, mint egy lapát a Szánról fel – ejtett,
Azután leejtett és a földön felejtett.

....

Adieu barátaim Adieu Madaras!
Legyen a borotok, mint itt száll madaras!”

4. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

A település utcahálózatát tekintve igen változatos. Meghatározó szerkezeti elemek a főutak, azon belül is a Kunhegyes - Tiszafüred út, mely a település egyik főutcája, továbbá a Kunmadaras - Karcag út, mely a másik fő irány. A főutak mellett sok az apró zug, zsákutca alakult ki.

Épületállományát tekintve szintén vegyes képet mutat.

A katonai felmérés térképén jól kirajzolódik a történelmi városközpont, a széles főutcával, teresedésekkel és a fő utak által lehatárolt területeken belül a halmazos szerkezet.

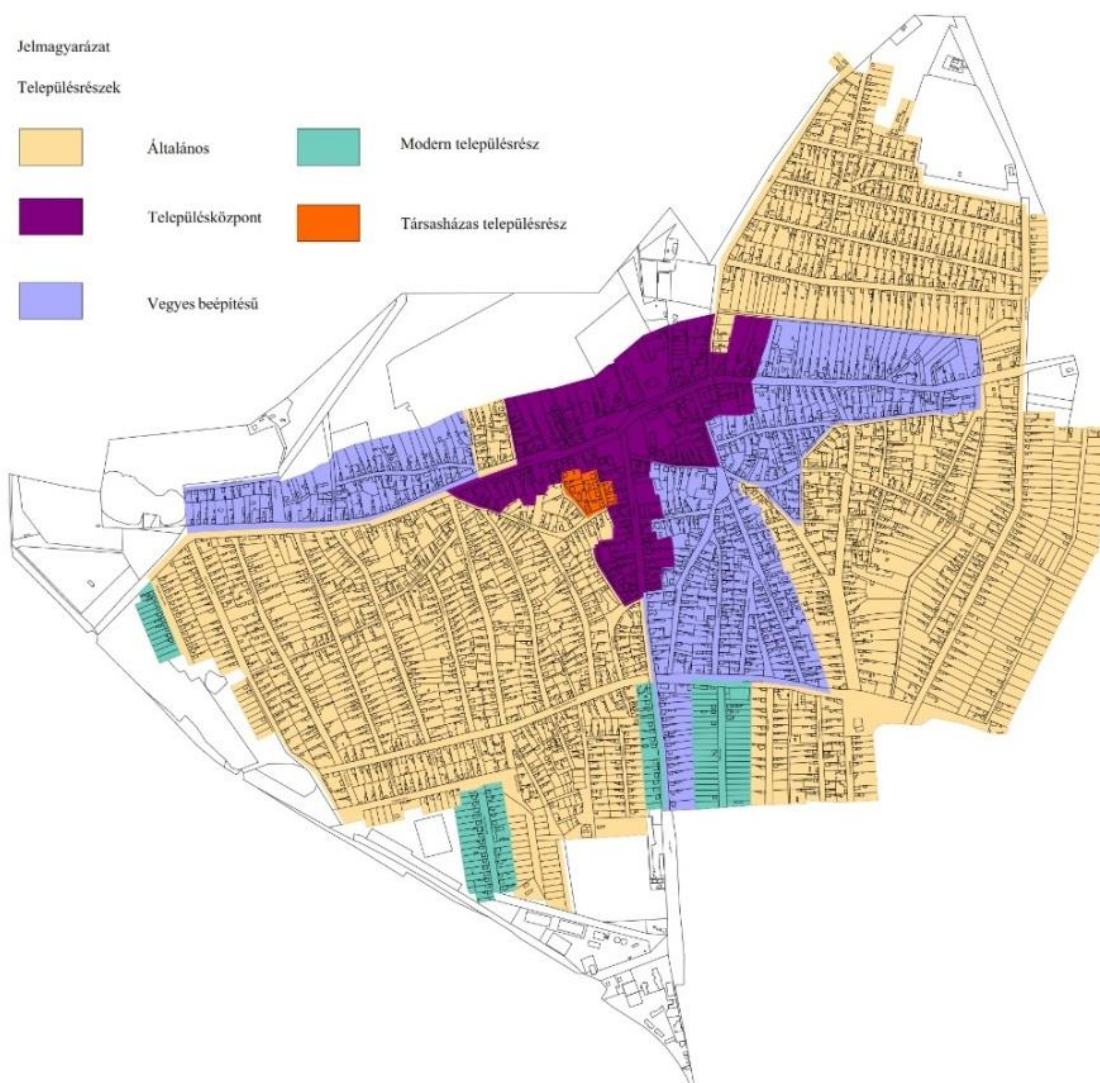
(www.mapire.eu/hu)

A gazdag történelmi hagyománynak az egykori virágzó mezővárosi múlt jóvoltából Kunmadarason nagyon sok értékes nagygazda és polgári lakóház maradt fenn. A település nagy kiterjedésének és folyamatos változásának köszönhetően a régmúltat idéző lakóházak közé egy – egy újabb épület is épült, és kisebb lehatárolható egységek épültek be, vagy épültek át az adott kor lakóház típusának megfelelő építkezések nyomait viselve.

A településrészek lehatárolása Kunmadaras sajátos szerkezetét, épületelhelyezést, külső stílusjegyeket és építészeti jellemzőket meghatározva történt. Egy – egy településrész nem tekinthető kizárólagosan típusépületekkel beépített homogén tömböknek, hanem az adott településrész főbb jellemzőit igyekeztünk meghatározni, azokat az építészeti vonásokat, melyek az adott területre jellemzőek.

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSRÉSZ

A település általános településrészei jellegében őrzik a régmúlt idők utcára merőleges gerincű, tornácos vagy anékküli háztípusát, azonban egy – egy lebontott épület helyén már modernebb épület áll. A településrésze az utcára merőleges gerinccel épült épületek a jellemzőek, azonban itt – ott a fokozatos átépülés miatt beékelődik más típusú épület is. Az adott kor fokozatos átépítései hagyták lenyomatukat a település utcáin.

A régi épületek többnyire olajjal kent zárt kerítéssel, valamint sötét színű deszka kapuzattal rendelkeznek, amely kiemeli az egykor fehérre meszelt falakat.

Kunmadaras tipikus beépítési formája is megfigyelhető az általános településrész egyes utcáin, amikor a főépület mellett a népesen sütőnek nevezett gazdasági épület utcával párhuzamos gerinccel épült és a két épületet deszkakerítés kötötte össze, így képezve utcaképi elemet.

A településrészen jellemző az oldalhatáron álló épületelhelyezés, a deszkaoromzat csak a kisebb, népi lakóházaknál terjedt el, a település egykori gazdagságát jelzi, hogy jellemzően padlásmagasításos épületek épültek falazott oromzattal, sok esetben kontyolt tetővel.

A polgárosodás jegyeit mutatja, hogy sok esetben utcára nyíló háromablakos házak épültek és helyi jellegzetesség a boltíves nyíláskialakításba épített félköríves ablak, melyek jellemzően kétszárnyúak, az ablakszárnyak között beépített vasráccsal.

A padlasmagasítás néhol csak a homlokzati méreteken mutatkozik meg, de a módosabb gazdaházaknál díszesebb padlásbevilágítóval is találkozunk.

A fokozatos átépítés eredményeként a tipikus népi lakóházakból, melyek jellemzően tornácosak, falazott egyes vagy iker oszlopokkal már igen kevés maradt fenn, helyükre az újabb kor divatja szerinti épített

házak kerültek. Egykor jellemzően vert vagy vályog falazatú, fagerendás épületek épültek magastetővel, melyekre sok esetben a környékbeli nád felhasználásával készült a héjazat, amit később cserépfedés váltott fel. Jellemző volt a deszkaoromzat is, de a katolikus településektől eltérően itt a kereszt motívum nem

dominált.

Jellemzően ezen a területegységen előkert nélküli az épületelhelyezés, mely utal arra, hogy nem újabb osztások, hanem történelmileg kialakult utcák alkotják a településrészt és egykor jellemzően a paraszti – polgári portákon nem volt előkert.

Általánosságban elmondhatjuk, hogy a település nagyrészen a kialakulthoz igazodva oldalhatáronálló beépítést kell alkalmazni. Előkert tekintetében jellemzően előkert nélküli épületelhelyezést alkalmazunk, a szomszédos telkeken lévő lakóházakhoz igazodva utcára merőleges gerincű házat építsünk, ügyelve az épület arányaira és a jellemző épületmagasságot ne haladjuk meg.

TELEPÜLÉSKÖZPONT TELEPÜLÉSRÉSZ

A település központjában a Kunhegyesi – Karcagi út kereszteződésében és ezen fő utak mellett alakult ki a település centruma, melynek intézményekkel vegyes beépítése kívárosi milliőt hordoz magában.

A terület évszázadok alatt formálódott és a jellemzően szabadonálló intézmények, a községháza, a templom, az iskolák mellett olyan polgári lakóházakkal találkozunk, melyek egyes utcaszakaszokon már a zárt sorúsodás képét mutatják.

A település központi részén a közintézmények szabadonálló épületelhelyezéssel kiemelkednek a környezetből, míg a polgári lakóházak jellemzően utcával párhuzamos gerinccel, előkert nélkül egyes szakaszokon zárt sorúsodva épültek, egyes szakaszokon pedig oldalhatáron álló épületelhelyezés a jellemző.

Ezen a területen nem jellemző az előkert, az épületek az utcavonalra épültek, a kerítések pedig a ház homlokzati vonalát folytatva annak meghosszabbításában kerültek kialakításra.

Javasolt a településközpontban a már kialakult építési rend megtartása, a környezetbe illesztés. Felújítás és átépítés esetén is vegyük figyelembe a meglévő épületeket és színvilágában, homlokzati kialakításában illeszkedjünk hozzájuk. A régi polgári házak felújítása során az eredeti homlokzatot tartsuk meg, a nyílászárók, homlokzati díszítések maradjanak meg eredeti formájukban.

A településközpont településrész településképi szempontból meghatározó terület.

VEGYES BEÉPÍTÉSŰ TELEPÜLÉSRÉSZ

A fokozatos átépítés eredményeként a központhoz közeli utcákon vegyes beépítés alakult ki, ahol még megvannak az utcára merőleges gerincű régebbi házak, közöttük sok esetben utcával párhuzamos gerincű épületek épültek, azonban itt – ott kockaházak és elvétve más típusú épület is elhelyezésre került.

A településrészen jellemzően előkert nélkül, oldalhatáronállóan történt a telepítés.

Egyes helyeken a régebbi épületeknél a padlásmagasítás megfigyelhető akár utcára merőleges, akár utcával párhuzamos gerinccel épültek. A jellegzetes félköríves kazettás ablakok itt is felfedezhetők és díszesebb, tagoltabb homlokzatokkal is találkozunk.

Egyes utcarészekben utcára merőleges épületelhelyezés alakult ki, és sok esetben már az előkertek is megjelennek.

A vegyes településrészen történő építkezések esetén minden esetben vizsgálni kell az adott utcaszakaszt és a beépítendő telek melletti házakat figyelembe véve próbáljunk előkert, épületmagasság és tetőidom szempontjából illeszkedni. A településrésze az oldalhatáron álló beépítés a

jellemző, ami kedvez a telekhasználatnak, nem zavarja benapozás szempontjából a szomszédos ingatlant. Kövesük ezt a beépítési módot és ezáltal szép, egységes utcakép jöhet létre.

MODERN TELEPÜLÉSRÉSZ

Kunmadarason is, az ország településeinek túlnyomó többségéhez hasonlóan, igény volt az 1980-1990-es évek nagyobb építkezési hullámában az adott korban modernnek számító tetőtérbeépítéses vagy a tetőtér beépítés lehetőségét magában hordozó épület építésére. Néhány tömb alakult ki jellemzően a település peremterületén, ahol közel azonos időben épültek fel a családi házak és jöttek létre az új utcák.

Az épületelhelyezés minden esetben oldalhatáron álló és az újabb korban kialakult életvitelnek megfelelően a kertkultúra is átalakult, így ezeknél a telepítéseknél előkertekkel találkozunk, melyeket mindenhol kerítés határol.

Utcára merőleges gerinccel és megközelítően azonos épületmagassággal épültek a házak és a falazott oromzaton a helykihasználást optimalizálva helyezték el a tetőtéri szoba ablakát.

Javasolt az oldalhatáron álló telepítés megtartása, az utcára merőleges gerincű épületek lehetőleg azonos magasságúak és hasonló tetőhajlásszögűek legyenek.

Az előkert méretek utcán belül ne változzanak, mert az a kialakult rendet megtöri.

TÁRSASHÁZAS TELEPÜLÉSRÉSZ

A városiasodó életforma miatt a vidéki településeken is egy időszakban épültek társasházak, azonban jellemzően a városi lakótelepektől eltérően ezek a társasházak zöldbe ágyazottan, csak kisebb területen jelentek meg.

A túlnyomórészt egy emeletes magastetős 4 lakásos társasházak szabadonálló elhelyezéssel saját telekre épültek, melyeket kerítéssel határolnak és kertként hasznosítanak.

EGYKORI SZOVJET REPÜLŐTÉR TERÜLETE

A település délnyugati határából 780 hektárnyi területet kihalító repülőtér (Nagymező) 1944-ben a németek kívánságára a Horthy Miklós Háborús Pénzügyi Alap jóvoltából magyar tulajdonként létesült, a német repülőgépek keleti irányú repüléseinek biztosítására. A háború végétől a repülőtér egy ideig üresen marad, majd 1950-ben egy vadászrepülő – hadosztály, később bombázó repülő-hadosztály települési helye. A repülőtéren 1956 és 1991 között szovjet csapatok állomásoztak, majd az orosz csapatok távoztával az ÁPV Rt. bérbeadással, valamint a Honvédelmi Minisztérium hasznosítja a repülőteret, amely egy közhasználat elől elzárt, hatalmas, helyenként fasorokkal, erdősávokkal határolt füves terület. Kiszolgáló létesítményei volt repülőgép silók földépitményei és az azt benövő bozót, erdősődő újulat határozzák meg a tájképet. Jelenleg önkormányzati tulajdonú terület, a belterülettől délre beépítésre szánt területként.

A repülőtéri épületek és építmények területileg és funkciójukat tekintve két jól elkülönülő csoportra bonthatók. A repülőtér északi területén került kialakításra a laktanya, illetve lakótelep épületegyüttese, mely gyakorlatilag egy kisvárosként működött, minden szükséges funkcióval (pl. óvoda, iskola, művelődési ház, sportcsarnok stb.) ellátva. A közel 1000 lakásban (33 épületben 976 lakás) – volt olyan időszak, mikor – 16 000 ember élt, vagyis Kunmadaras népességének mintegy háromszorosa.

A repülőtér legsajátosabb építményei a repülőgépek tárolására épített, földdel fedett hangárok vagy bunkerek. A 72 db masszív, statikailag jó állapotú építmény hasznosítására jelenleg is van példa, értelemszerűen tárolási (gépek, mezőgazdasági termékek) funkcióra használják őket.

A repülőtér területét északról a mintegy 1000 lakást tartalmazó lakótelepi és laktanya épületegyüttes, délről és nyugatról mezőgazdasági területek övezik.

A volt repülőtér nagy része mezőgazdasági terület, jelentős legelő területekkel, és nem hasznosított területekkel.

Az önkormányzat a terület egy részén mintagazdaságot alakított ki és 2. számú porta melletti területen épül fel a közeljövőben a büntetésvégrehajtási intézet.

A repülőtér területét északról a mintegy 1000 lakást tartalmazó lakótelepi és laktanya épületegyüttes, délről és nyugatról mezőgazdasági területek övezik.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET - KÜLTERÜLET

Az Alföldi nagyhatárú települések között is kitűnik Kunmadaras külterülete a maga 153,55km² területével.

Kunmadaras Nagyvívánnal, Nádudvarral szomszédos határát (Nagylegelőt) a Hortobágyi Nemzeti Park területébe tartozó, a korábbi bombatér határozza meg. Ez a terület közhasználat elől elzárt hatalmas füves puszta, melynek domborzatát az itt folytatott katonai gyakorlatok (bombatölcsérek) hullámos, rombolt felületté alakították. Az itt maradt lövedékek, fel nem robban szerkezetek, robbanásveszélyes hulladékok hatástalanítása már részben megtörtént, részben pedig folyamatban van.

Kunmadaras külterületének keleti határát a volt Füredi útnak nevezett Észak-Dél irányban haladó földút (hajdani kereskedő útvonal) osztja ketté. Ez a földút a nyugati határvonala a Hortobágyi Nemzeti Park Jász-Nagykun-Szolnok megyei területének.

Az alföldi táj képét változatossá tevő, az élővilág számára menedéket nyújtó szegélyek a külterületet behálózó csatornarendszer mentén, telek (mezsgye) határokon és külterületi utak mentén alakultak ki. Tájképi szempontból értékesek a szántóművelés síkjából kiemelkedő kunhalmok, homokhalmok, tanyák, a hozzájuk tartozó tanyafásítások, hagyományos gazdasági épületek, tájfasítások, mezővédő erdősávok, dűlőutak menti fasorok, vízállásos, mocsaras területek, egykori morotvák, anyagnyerő-helyek maradványai.

A megmaradt ősgyepvel fedett területek akár a szántóföldi kultúrákhoz, akár az összterülethez viszonyítjuk alacsony arányúak, ezért természetvédelmi, tájvédelmi szempontból igen értékesek.

A település igazgatási területén a Hortobágyi Nemzeti Park védett területei a Kun-kápolnási mocsarak, Bogárzó, valamint európai jelentőségű, országos védettségű természetvédelmi területek egyaránt megtalálhatók. A Hortobágyi Nemzeti Park, a puszta világörökségi helyszín, ahol a világörökségi kezelési terv előírásait be kell tartani. A kialakult természetes növény és állatvilág megőrzése kiemelt jelentőségű, valamint a kultúrtáj részét képező gémeskutak és hagyományos állattartó telepek táji látványa is védendő.

5. A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

5.1 ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

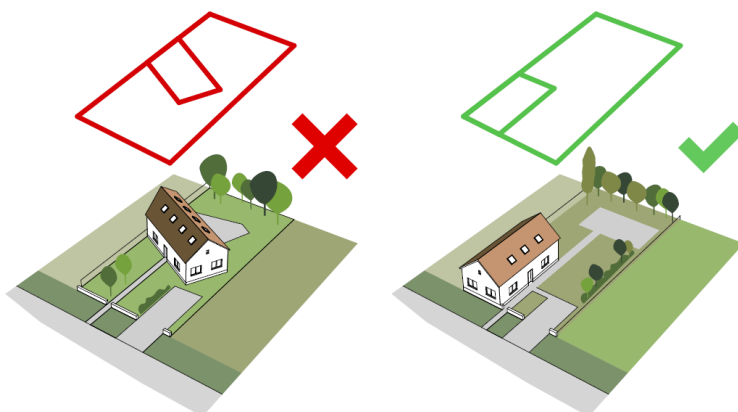
A kézikönyv ezen fejezete segítség szeretne lenni, megfogalmazva a belterület sokszínűségét, de mégis egységes településképet, ajánlást próbál adni arra, hogy hogyan őrizhetjük meg Kunmadaras sajátos hangulatát, hogyan varázsolhatjuk vissza az egykori polgáris településképet, hogyan erősíthetjük a kialakult hagyományokat, hogyan építhetünk modern, környezetbeillő, nem hivalkodó épületet.

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSRESZ

TELEPÍTÉS

Az általános településrészen megállapíthatjuk, hogy oldalhatáronálló beépítés alakult ki. Általában

utcára merőleges épületeket építettek, az átépülés folytán néhány kivételtől eltekintve. Nem javasolható a zárt sorú vagy ikres beépítés, mert túlzottan zárttá válna az utcakép és a hagyományos rendet megtörné. Az oldalhatáronálló telepítés kedvez a telekhasználatnak, a lakóépületet természetes növényssávvá elválasztva a

hátsókert gazdálkodásra alkalmassá válik.

A településrész jellegzetessége, hogy előkert nélküliek az épületelhelyezések és javasolt ennek a tendenciának a megőrzése.

ÉPÜLETMAGASSÁG

A településrésze a földszintes családiház a jellemző, sokszor padlássmagasítással, de tetőtér beépítés nélkül épültek épületek.

A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot javasolunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hivalkodó lenne és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná.

TETŐHAJLÁSSZÖG

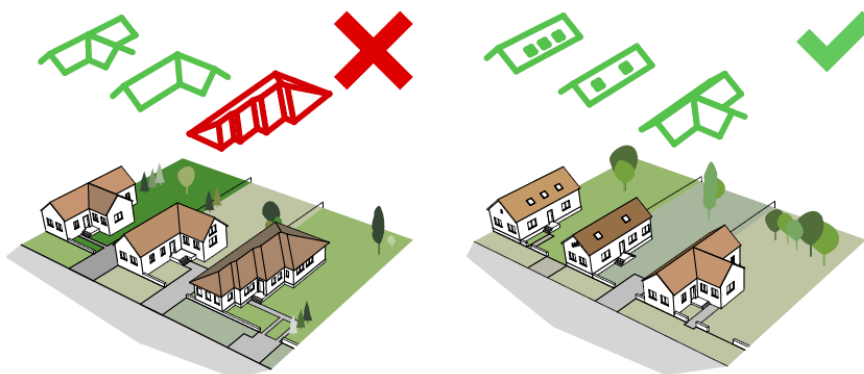
Kunmadarason a belterület nagy részén meglévő általános településrészen a tetőhajlásszög megközelítően egyforma, jellemzően egymáshoz közel szűk tartományban mozog. Nem jellemző a lapostető és javasoljuk továbbra is megőrizni ezt a településképet, a meglévő épületek közé a meglévőhöz igazodó tetőhajlásszög illik. A magastetős épületek építése nemcsak településképi szempontból, de a hagyományok őrzése miatt is javasolt, továbbá a magastető alatt kialakuló padlástér tárolóhely is lehet. A településrészen nem elterjedt a túl alacsony és a túl meredek tetőhajlás, valamint a tetőtér beépítés. Javasolt ennek a tendenciának megőrzése.

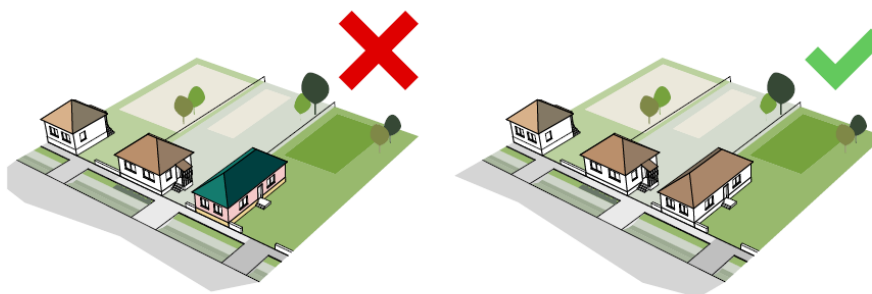
TETŐFORMA

Az általános településrészen a jellemző tetőforma az utcára merőleges nyeregtető és ennek kontyolt változata, jellemzően falazott oromzattal. Nem alakult ki sátoztető és manzardtető és javasoljuk, hogy a túl összetett tetőformával együtt ezt a típust ne válasszák.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

A településrészen jellemzően a hagyományos régi típusú házaknál sötétbarna lábazat, fehér meszelt falazat és sötétbarna színű zárt deszkakerítés alkotta az utcaképet. Javasoljuk ennek a színvilágnak a megőrzését, kerüljük a túl élénk, rikító színek használatát. Anyaghasználat tekintetében törekedjünk a hagyományos építőanyagok, a fa, az égetett cserép, a téglá vagy vályog alkalmazására, kerüljük a fémlemez fedést, a régi hagyományos házak felújításánál lehetőleg ne műanyag nyílászárót alkalmazzunk.

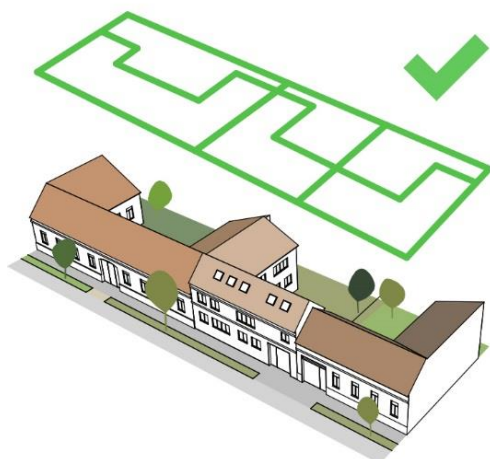
KERÍTÉS

Kunmadarason ezen a településrészen a hagyományos deszkakerítés maradt fenn, amely az épület külső homlokzati vonalától indul. Törekedjünk a hagyomány őrzésére, lehetőleg ne fém kerítést használjunk, a fémlemez kerítés ezen a településrészen nem megengedett.

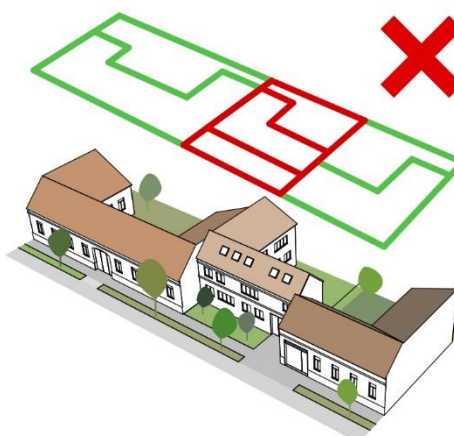

TELEPÜLÉSKÖZPONT TELEPÜLÉSRESZ

TELEPÍTÉS

A település központi részén a szabadonálló, vagy zártorsósodó beépítés terjedt el. A nagyobb intézmények szabadonálló épületelhelyezések, míg a polgárosodó lakóépületek zártorsú, vagy zártorsósodó beépítést mutatnak. Továbbra is őrizzük meg ezt a telepítési módot, az utcarészleten nézzük meg a kétoldalt elhelyezkedő épületek telepítését és ehhez igazodjunk.

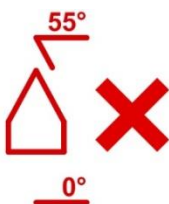
ÉPÜLETMAGASSÁG

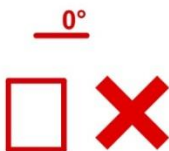
A településrészen a közintézmények kivételével földszintes épületek alkotnak utcaképet. A településközpontban lévő polgári épületek a kor divatja szerint magasabbak, mint a hagyományos lakóházak padlásmagasításosak, sok esetben bevilágítóval ellátottak. Az egységes utcakép érdekében őrizzük meg ezt a magasságot és illeszkedjük a szomszédos épületek eresz és gerinc vonalához.

TETŐHAJLÁSSZÖG

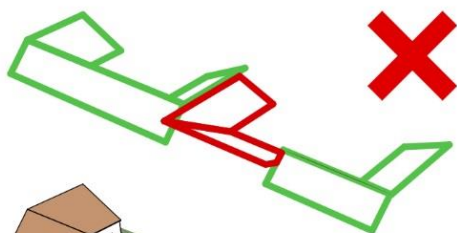
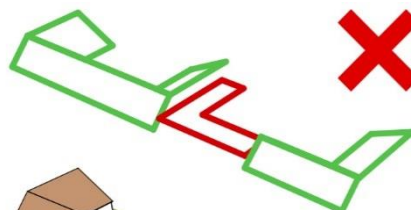

Kunmadaras településközponti részén a lakóházak tetőhajlásszöge jellemzően szűk tartományban mozog. Nem jellemző a lapos és alacsony hajlásszögű tető éppúgy, mint az alpesi tető.

TETŐFORMA

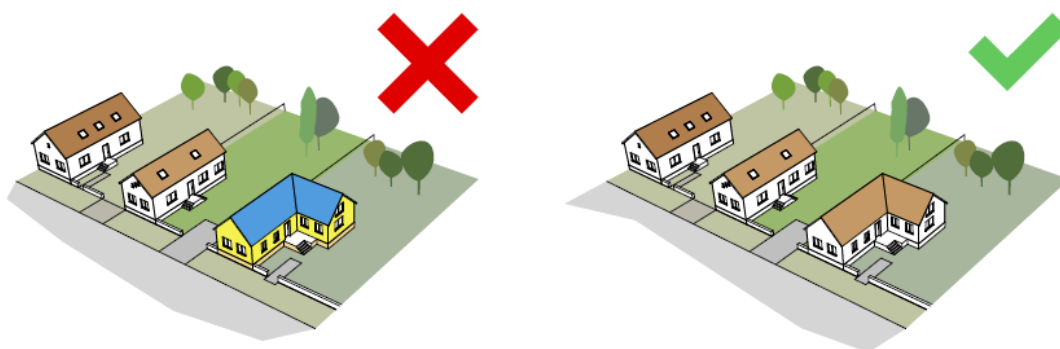
A településrészen az utcával párhuzamos gerincű nyeregtető az elterjedt. Új épület építése, vagy jelentős felújítás, átalakítás esetén is őrizzük meg ezt a tetőformát, mert más forma megbontaná az egységes utcaképet és megváltoztatná a településképet.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

Ezen a településrészen jellemzően téglából építkeztek, hagyományos cserépfedéssel. A központi rész egyes közintézményei sárga burkolótégla homlokzatúak és az intézményekre, valamint a polgári házakra is jellemző a sárga és pasztell szín. Kerüljük a túl harsány és tájidegen színek használatát. Egy szépen megválasztott hagyományos színnel jobban érvényesül a felújított épület.

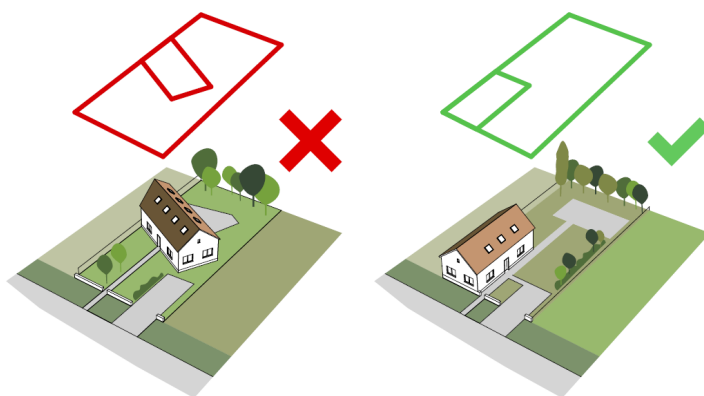
KERÍTÉS

Kerítés tekintetében a településegységen a falazott vagy kő lábazatos áttört kerítésmezős kerítés a jellemző. A kerítésmezőkben sokszor fém rácszatú kerítést helyeztek el. A zártsorú, vagy zártsorúsodó beépítésnél nem épült kerítés az utcafronton.

VEGYES BEÉPÍTÉSŰ TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

A vegyes beépítésű településrészen az épületelhelyezés általában oldalhatáron álló. Sok esetben előkert nélkül, de egyes újabban beépült utcárszletek esetén már előkertes az épületelhelyezés. Tartsuk meg ezt a telepítést, ezen a településrészen ne építsünk ikres vagy zárt sorú épületeket.

ÉPÜLETMAGASSÁG

A településrészen hasonló épületmagasságokkal találkozunk, jellemzően földszintes családiházak alkotnak utcasort és utcaképet. A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot javaslunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hivalkodó lenne és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A vegyes településrészen a tetőhajlásszög csak egyes utca szakaszokon egyforma, azonban jellemzően egymáshoz közel szűk tartományban mozog a hajlásszög. Nem jellemző a lapostető és javasoljuk továbbra is megőrizni ezt a településképet, a meglévő épületek közé az eredetihez igazodó tetőhajlásszög illik. A magastetős épületek építése nemcsak településképi szempontból, de a hagyományok őrzése miatt is ajánlott.

A meglévő magasabb polgárházak mellé javasolt magasabb épület építése, hogy egységes utcakép alakuljon ki.

A településrészen nem elterjedt a túl alacsony és a túl meredek tetőhajlás. Javasolt ennek a tendenciának megőrzése.

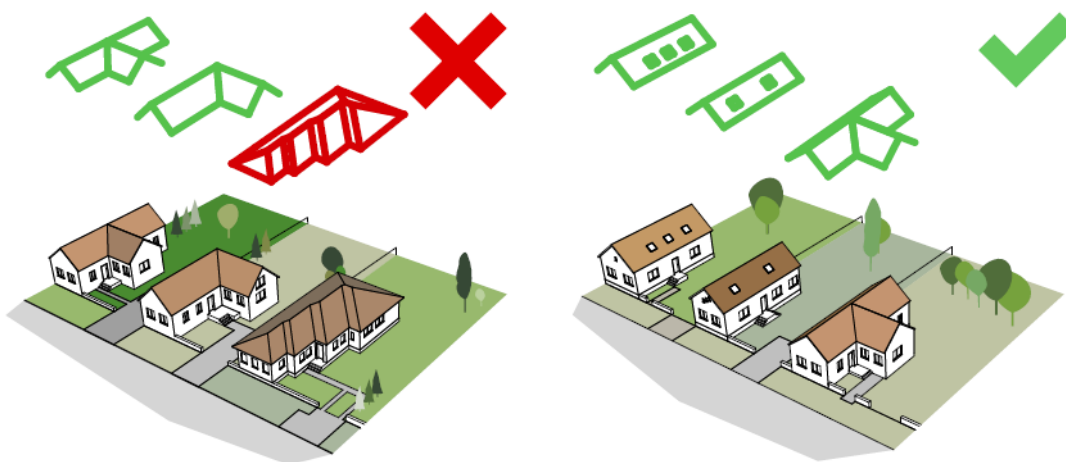

TETŐFORMA

A vegyes településrészen a tetőforma is változatos, megtalálható az utcával párhuzamos nyeregtető, ennek befelé hajlított változata L – alakú tetővé alakul, de találkozunk utcára merőleges nyeregtetővel és ennek kontyolt változatával, valamint egy – két esetben sátoztetővel is. Nem alakult ki manzardtető és összetett tetőidom sem, így javasoljuk, hogy ezeket a típusokat ne válasszák.

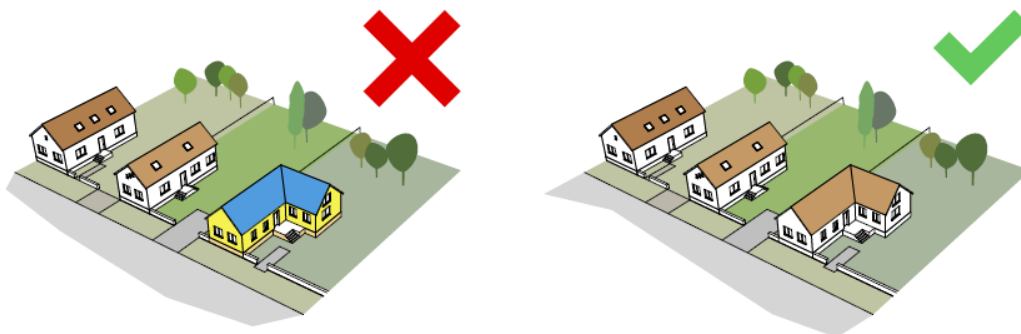
Kívánatos az illeszkedés vizsgálata, amennyiben az építendő épület körül utcára merőleges nyeregtető van, akkor ne válasszunk túl összetett tetőformát, hanem próbáljuk követni a hagyományos formavilágot. Az utcával párhuzamos nyeregtetős környezetben is igyekezzünk alkalmazkodni a már kialakult építési rendhez.

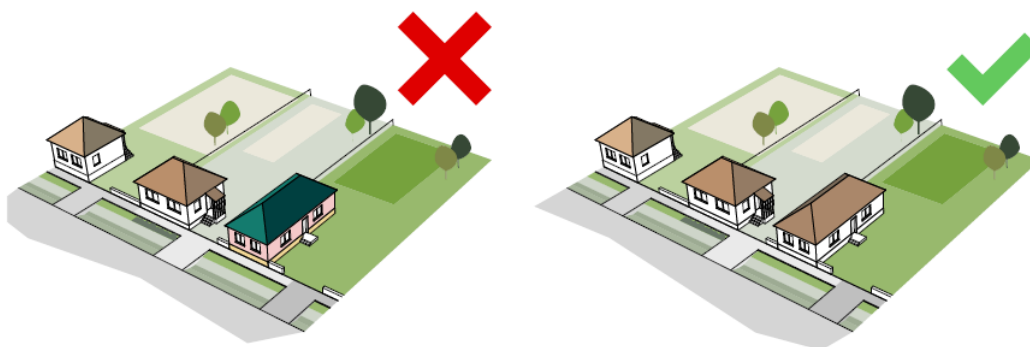

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

A településrészen jellemzően elütő színű sötétebb lábazat világosabb pasztell színű falazat alakult ki, nem egyforma színekkel, de hasonló színvilággal. Kerüljük a túl élénk, rikító színek használatát.

Anyaghasználat tekintetében jellemzően a vakolt, homlokzatfestett fal, vagy kőporozott fal, a természetes, natur cserép a jellemző. Kerüljük a fém anyagok, a kirívó színek, a fém héjazat alkalmazását. Amennyiben tetőfelújításra kerülne sor az eredetihez hasonló égetett agyag terméket válasszunk.

KERÍTÉS

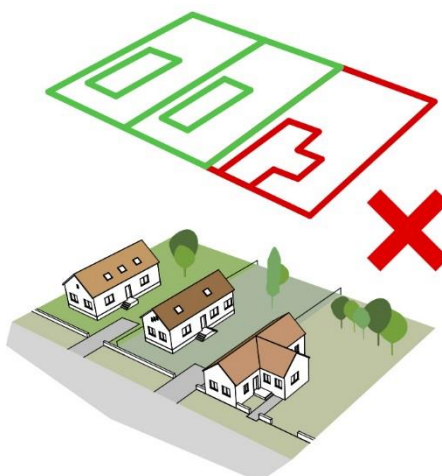
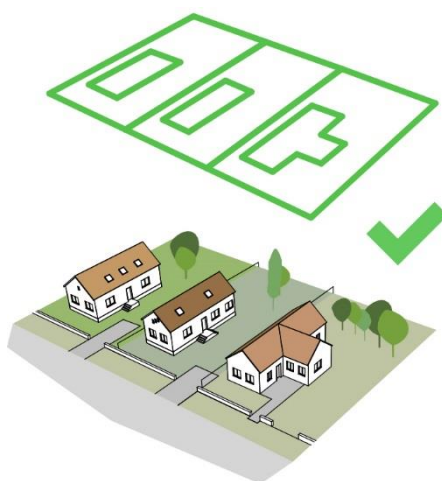
A településrészen a kerítések is változatos formát mutatnak, egyes részeken még a hagyományos zárt deszkakerítés követi a homlokzat vonalát, míg máshol már falazott lábazatos, falazott oszlopos kerítés van, a kerítésmezők kitöltésében is változatosan, fából vagy áttört fém anyagú kerítésmezőkkel építve. A kerítés kialakításánál minden esetben vegyük figyelembe a szomszédos kerítéseket és az építendő épületet. Az épülettel együtt tervezzük meg a kerítést, mert úgy stílusában és színezésében is megjelenik az összhang és ezáltal az utcakép kedvezőbb lesz.

MODERN TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

A modern beépítésű településrészen az épületelhelyezés oldalhatáron álló, kialakult azonos nagyságú előkertekkel. Tartsuk meg ezt a telepítést, ezen a településrészen ne építsünk ikres, szabadonálló vagy zárt sorú épületeket.

ÉPÜLETMAGASSÁG

szomszéd telek benapozottságát is korlátozná, a túl alacsony épület pedig megbontaná az utca ritmusát.

A településrészen szinte egyforma épületmagasságokkal találkozunk, földszint+tetőtérbeépítéses családiházak alkotnak utcasort és utcaképet. A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot javaslunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hivalkodó lenne és esetlegesen a

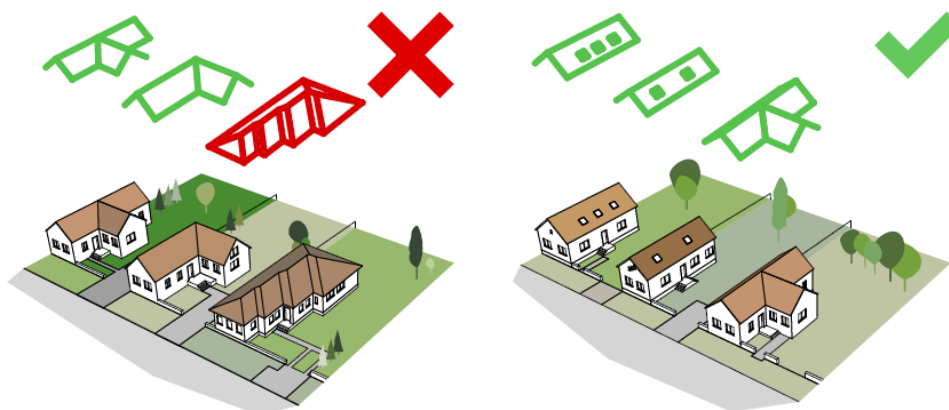

A modern településrészen a tetőhajlásszög szinte egyforma. Jellemzően a területen azonos nagyságú mérnöki tervek szerint kialakított telkek vannak, melyekre azonos időszakban jellegükben hasonló épületeket építettek és az optimális telekhasználat és előírások miatt jellemzően hasonló épületszélességre hasonló hajlásszögű magastetőt építettek. Nem jellemző a lapostető és az alacsony hajlásszögű tető, így javasoljuk továbbra is megőrizni ezt a településképet, a meglévő épületek közé a meglévőhöz igazodó tetőhajlásszög illik.

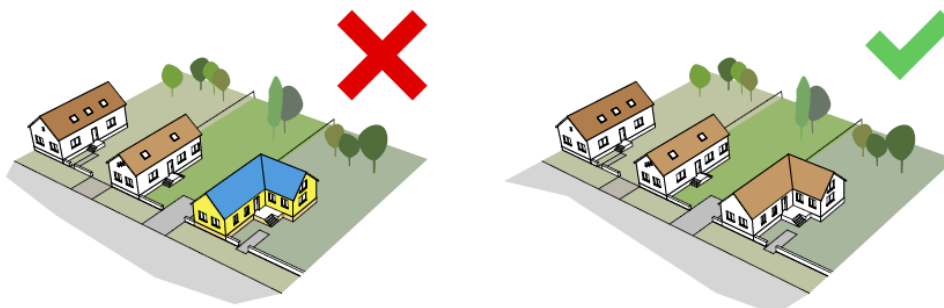
TETŐFORMA

A modern településrészen a tetőforma utcára merőleges nyeregtető. Nem alakult ki sátoztető, manzardtető és összetett tetőidom sem, így javasoljuk, hogy ezeket a típusokat ne válasszák.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVLÁG

A településrészen színesebb épületek épültek, de jellemzően paszteles színárnyalatokat alkalmazva. Jellemző az elütő színű lábazat és több esetben az ablakkeretezést is kiemelik más színből vagy anyagból készülő díszítéssel. Kerüljük a túl élénk, rikító színek használatát, mert zavarossá válik az utcakép és tájidegen.

Nem terjedt el a fémlemez fedés, ne használjuk ezt az anyagot, mert erre a vidékre nem jellemző.

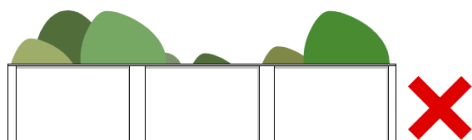

KERÍTÉS

A településrészen jellemzően előkertes az épületelhelyezés, így a kerítések az épület előtt a telek teljes szélességében végigfutnak.

Többnyire a kerítések falazott lábazattal és oszlopokkal készültek a kerítésmezőket pedig leginkább fa, vagy esetleg áttört fém betétek töltik ki.

A már kialakulthoz illeszkedő kerítéstípust válasszunk, kerüljük ezen a részen a teljesen zárt kerítést, engedjük a kert szépségeinek bemutatását.

A falszerű, zárt kerítések nem elfogadhatók

Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört résszel

TÁRSASHÁZAS TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

A társasházakkal beépült településrészen az épületelhelyezés szabadon álló, kialakult előkertekkel. Tartsuk meg ezt a telepítést, ezen a településrészen ne építsünk ikres, oldalhatáron álló vagy zárt sorú épületeket.

ÉPÜLETMAGASSÁG

A településrészen szinte egyforma épületmagasságokkal találkozunk, földszint+emeletes, magastetős társasházak alkotnak utcásort és utcaképet. A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot javasolunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hivalkodó lenne és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná, a túl alacsony épület pedig megbontaná az utca egységét.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A társasházak településrészén a tetőhajlásszög minden esetben azonos. Egyforma társasházak épültek, így az épületek csak küllemükben mutatnak némi eltérést, de fő méreteik megegyeznek. Nem jellemző a lapostető és az alacsony hajlásszögű tető, így javasoljuk továbbra is megőrizni ezt a településképet, a meglévő épületek közé a meglévőhöz igazodó tetőhajlásszög illik.

TETŐFORMA

A társasházak településrészén a tetőforma utcával párhuzamos nyeregtető. Nem alakult ki sátoztető, manzardtető és összetett tetőidom sem, így javasoljuk, hogy ezeket a típusokat ne válasszák. Egy esetleges utólagos tetőtérbeépítésnél ne emeljék meg a tetőt, hanem a meglévő padlástér beépítésére törekedjenek.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVLÁG

A településrészen általában paszteles színárnyalatokat alkalmaznak. Jellemző az elütő színű lábazat. Kerüljük a túl élénk, rikító színek használatát, mert zavarossá válik az utcakép és tájidegen.

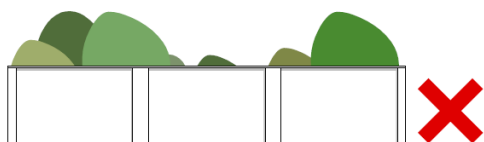

KERÍTÉS

A településrészen jellemzően előkertes az épületelhelyezés, így a kerítések a társasházak előtt a telek teljes szélességében végigfutnak.

Túlnyomórészt a kerítések falazott lábazattal készültek, a kerítésmezőket pedig áttört fém betétek alkotják.

A már kialakulthoz illeszkedő kerítéstípust válasszunk, kerüljük ezen a részen a teljesen zárt kerítést.

A falszerű, zárt kerítések nem elfogadhatók

Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört résszel

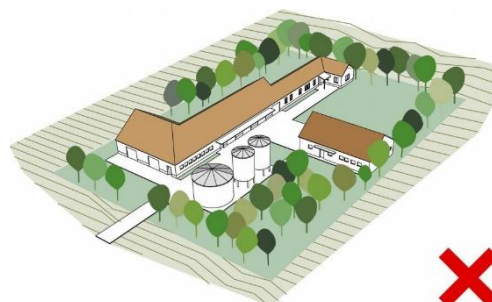
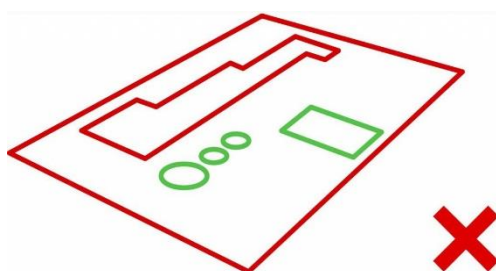
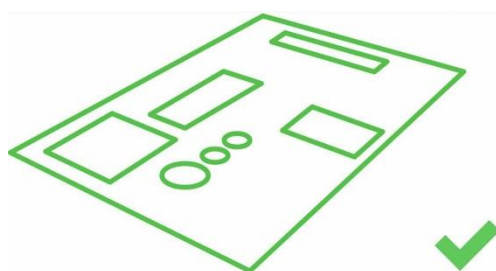

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

A beépítésre nem szánt területek egy része a Hortobágyi Nemzeti Park területe, mely a világörökség része, ahol a világörökségre vonatkozó kezelési terv előírásait figyelembe kell venni.

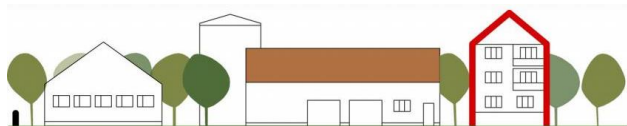
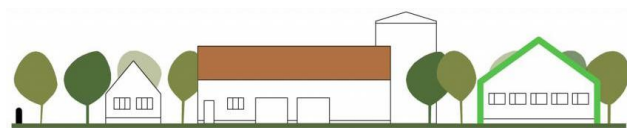
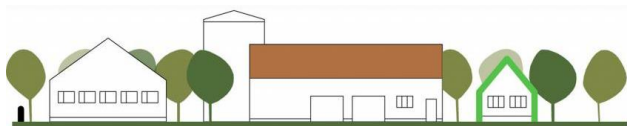
TELEPÍTÉS

Szabadonálló, vagy majorszerűen csoportosított mezőgazdasági építmények helyezhetők el.

ÉPÜLETMAGASSÁG

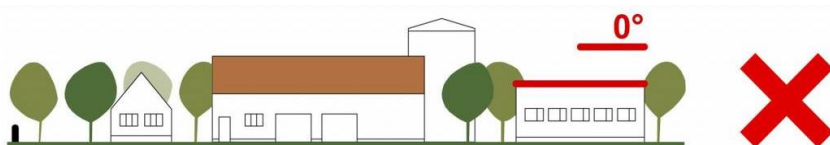

A Hortobágyi Nemzeti Park területén és a világörökségi helyszínhez csatlakozó, annak kiemelkedő egyetemes értékeire hatással lévő területen a látványvédelem – kilátás, rálátás – szempontjait mind a tervezés, mind a megvalósítás során kiemelten javasolt érvényesíteni. Az építmények megengedett legnagyobb magassága ezen területen legfeljebb 8,00 méter lehet, mely alól kivételt képeznek a mezőgazdasági üzemi területeken létesülő technológiai építmények. Ezen építmények esetében az épület falazata, tetőzete tükröződő felülettel ne készüljön.

Az illeszkedés vizsgálatát javasoljuk, a meglévő épületmagassághoz illeszkedő magasságot válasszunk.

TETŐHAJLÁSSZÖG

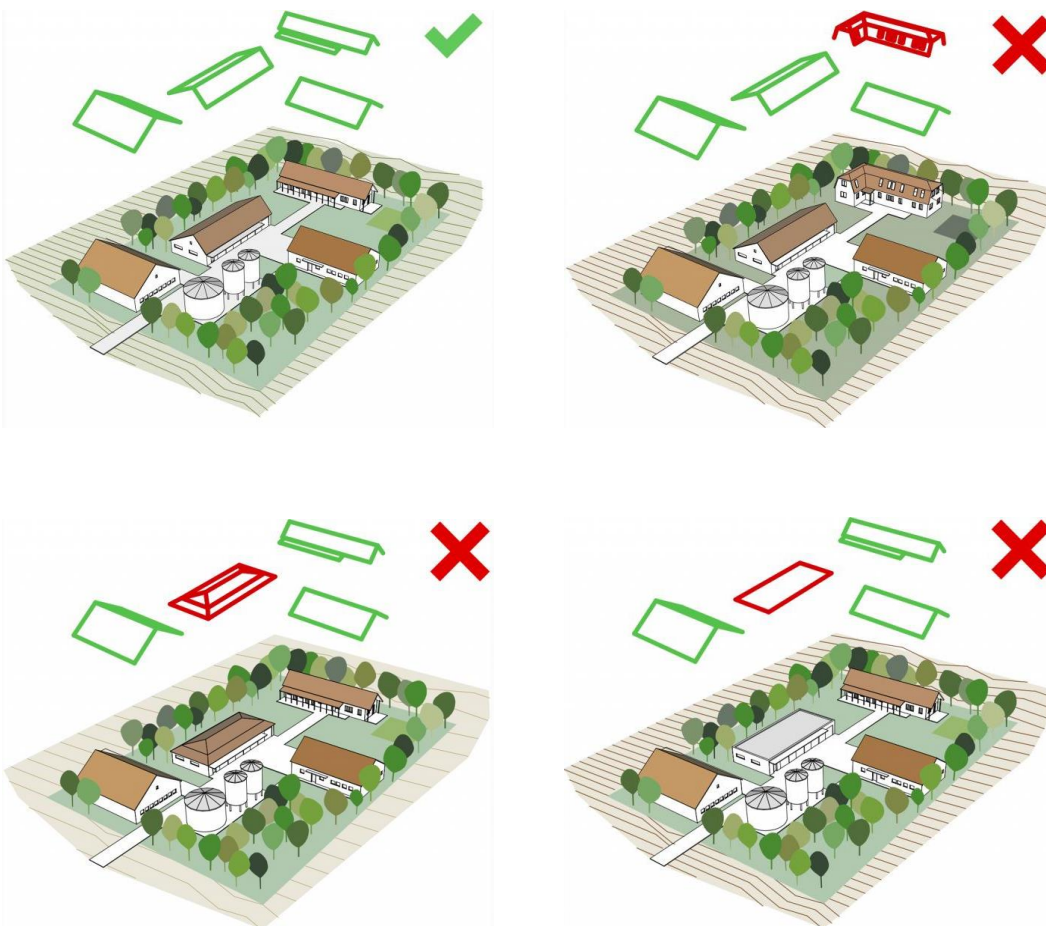
Tetőhajlásszög tekintetében nem javasoljuk a lapostető alkalmazását és a meglévő, hagyományosan a tájba illesztett épületek tetőhajlásszögéhez igazodjunk. A tetőhajlásszög 36-45 fok között javasolt a meglévő hagyományok őrzése érdekében.

TETŐFORMA

Az egyszerű nyeregtetős épületek illeszkednek az alföldi tájba. Az összetett tetőidomot, a manzard tetőt kerüljük, mert tájidegen.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

Tájképet zavaró építménynek számítanak és nem helyezhetők el azok az építmények, melyek a táj alapvetően hagyományos jellegével szemben erősen modern, ipari mezőgazdasági karaktert hordoznak, a hagyományos tájalkotó elemektől, a tájból erőteljesen elütnek.

A tájtól idegen az élénk színűre festett homlokzatú épület, az élénk színek alkalmazása, a hagyományostól eltérő színű tetőfedő anyagok használata, ezért kerüljük ezeket.

Javasolt az épületek homlokzati képében a fehér, vagy a tájban hagyományosan alkalmazott világos színű homlokzati megjelenés.

A héjazat anyaga elsősorban égetett cserép vagy nád legyen. A héjazat színének válasszuk a cserépszínű, barna vagy sötét szürke színárnyalatot.

ÉPÜLETRÉSZLETEK

Kunmadaras településrészi lehatárolásánál a főbb karakterek alapján történt a településrészekre bontás, azonban az egyes településrészek élesen nem határolódnak el, így az épületrészleteket a teljes településre együttesen mutatjuk be.

TORNÁCOK

Kunmadaras régi népi lakóházainál jellemzőek voltak a tornácok, jelentek melyek a ház teljes hosszában végigfutottak, javarészt oszlopos alátámasztással, vagy csak a középső részen, lopott tornácként meg. Még több helyen látni ikeroszlopos alátámasztást, mely erre a vidékre volt jellemző.

Több épületnél a tornác hátsó végéről kamra nyílt, az utca felőli tornácvég pedig ajtóval nyílt az utcára.

A tornácok is fejlődéstörténeten mentek keresztül, a polgárosodó lakóházaknál már nem utcaképi elemet alkotott, hanem a befelé hajlított, L alakú ház belső részén alakult ki, majd az újabb építésű házaknál a tornácok szerepét átvette először a veranda, amely egy zárt tér volt és átmenetet képezett a külső és belső tér között, utána a terasz, mely biztosította az épület kertkapcsolatát.

ABLAKOK

Sokszor mondják az ablak a ház „szeme”. Elképzelhetetlen a ház ablak nélkül, amely egyszerre jelenti a világosságot, a fényt, a kapcsolatot a külvilággal. Az ablakok is fejlődéstörténeten mentek át, az idők alatt sokat változtak.

Kezdetben kicsi, kétszárnyú, biztonsági okból beépített rácsú ablakok voltak. Kunmadarasra jellemző a félköríves kétszárnyú ablak osztott üvegezéssel.

Az ablakok változásai nyomonkövethetők, ahogy kicsi népi lakóház egyszerű kétszárnyú, majd félköríves záródású ablaka növekszik, díszesebb osztásokat kap, majd a polgári házakon már stukkódíszítéssel kiemelve jelenik meg. Az egyszerű párkányzat egyre díszesebb lesz, egy időben megjelennek a különböző fej, és címer mintázatok a stilizált növények motívumai.

A házak tömegesebb építésével az ablak is funkcionálissá változik, elterjednek a készen kapható típusablakok, melyek klasszikus példája a háromszárnyú ablak, melyet később a kétszárnyú vált fel. A kezdeti kisebb ablak növekszik, a lakóház egyre világosabbá válik.

Javasoljuk a ház tömegéhez megválasztani a nyílászáró típusát és színvilágához megválasztani a színét, lehetőleg hagyományos színek (fehér, barna) alkalmazását. Az utca homlokzaton érdemes a sötétítés és napvédés módját is jól megválasztani, mert egy-egy spaletta, redőny, zsalugáter a ház dísze lehet.

AJTÓK

Az ajtók fejlődéstörténete is éppúgy nyomon követhető, mint az ablakoké, a zárt deszka ajtók, egyre kidolgozottabbá váltak, sokszor nem is utcai, hanem oldalhomlokzati elemet képezve.

Kunmadarason jellemző a tornácvég utca felé történő megnyitása, amely kezdetben egyszerű fa kapuval történt, majd a kapu fölött bevilágító ablak, vagy a tornác felső díszítő eleme jelent meg. Később e kettőnek a kombinációja és sokszor a színes üvegek a berekfürdői üveggyár múltját is idézik. A kapu fölötti díszítések már - már művészi kidolgozottságú faragások a helyi mesteremberek keze munkáját dicsérik. Kunmadarason az elmúlt évszázadban sok kisiparos tevékenykedett, akik a helyi ktsz-be és ipartestületbe tömörülve maradandót alkottak, a helyi polgári házak és intézmények nagy részét ők építették.

Javasoljuk az értékek mentését, a nyílászárók felújítását, megőrzését.

Tornácvég falazatba épített fa kapu, díszítés nélkül, egyszerű kivitelben eredeti kilincssel.

Tipikus tornácvégen lévő fa kapu eredeti állapotában megmaradt vasalattal, küszöbvel.

Tornácvég kapu bevilágító felülettel ellátva.

A barna mellett a nyílászárók jellegzetes színe a zöld volt.

Fa tornác végénél lévő kapu, a tornác felső apácarácsos díszítése körbe végigfutva keretezi a kapu és tornác felső részét. Az apácarácsos betét fölött faragott deszkázat található.

Díszes, eredeti állapotában fennmaradt kapu. A kapu mintegy ház formájú, a felső „oromzat” csipke faragású, gondosan kimunkált. A fa ajtó osztásain kívül a bevilágító színes üvegek csak erre a vidékre jellemzőek.

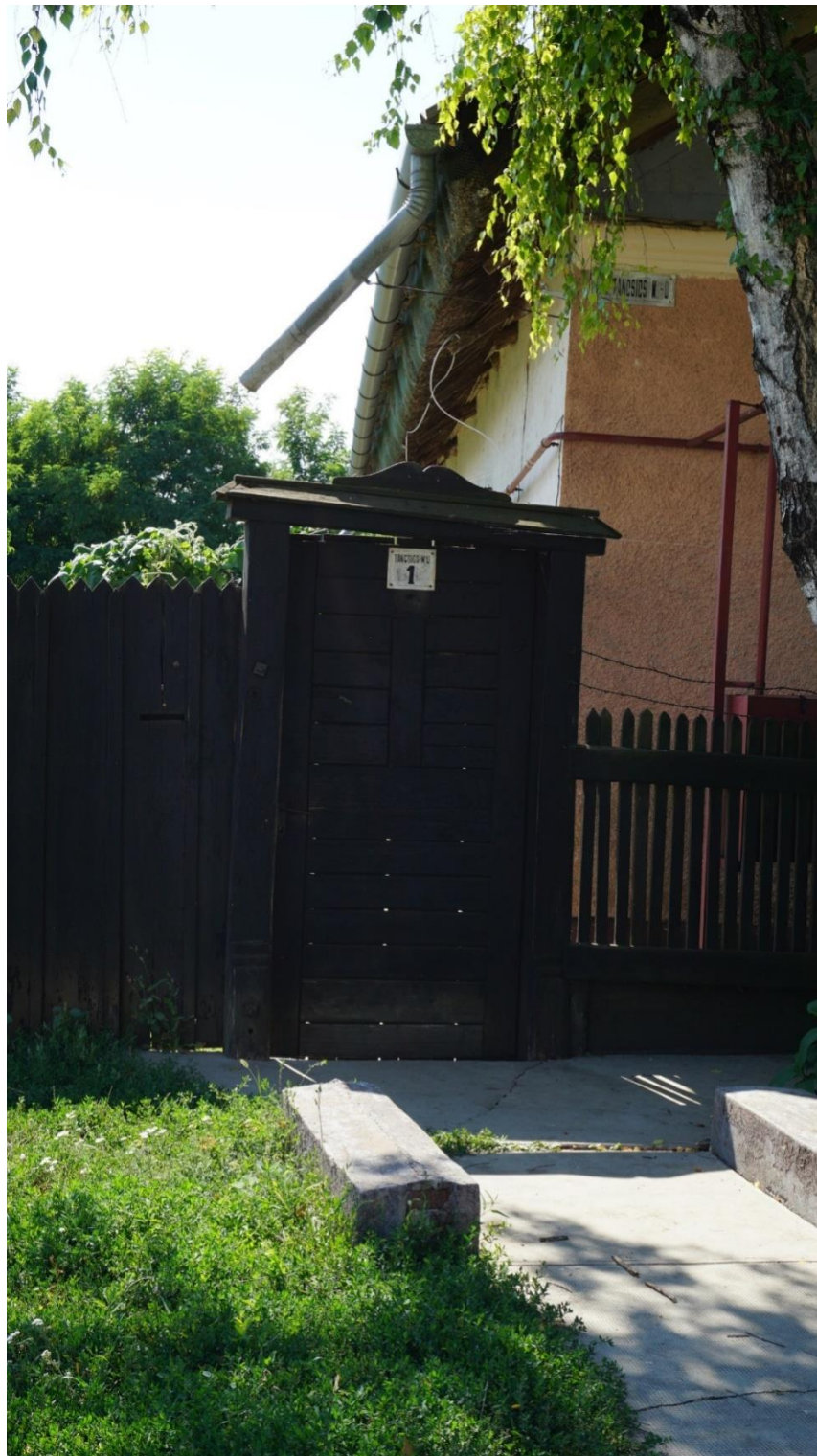

Színes bevilágító-díszítő üvegekkel ellátott kapu, melynél már magának az ajtólapnak a díszítését is megfigyelhetjük.

A Kun települések jellegzetes kun-kapuja. Mára csak egy-kettő lelhető fel a településen, pedig egykor nagyon jellegzetes volt két faragott szélső oszlopával és az oszlopok összekötése a kapu fölött koporsó szerű tetővel végződött. Gyakran a kapu fölötti lezárás szélesebb, nagyobb méretű volt.

A Kunhegyesi úton lévő jellegzetes portál, a polgári lakóház – műterem fényképész boltjának egykori bejárata. A bejáratot hangsúlyozza a homlokzati stukkó díszítés, amely mintegy keretbe foglalja a kirakat – bejárat kettősét.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Kunmadarason a népi lakóházak hagyományos anyaga a sárból vert fal, majd a vályog volt, a módosabb gazdaházakat pedig téglából falazták.

A régi típusú épületek jellemzően fehérre meszeltek voltak sötétbarna lábazattal és sötétbarna, néhol zöld ablakkeretekkel. A házhoz csatlakozó zárt deszkakerítés szintén sötétbarna színű volt. Hagyományosan minden tavasszal ezeket a házakat meszelték, sokszor az asszonyok tippán fűből készült meszelővel.

A polgári házak külső megjelenésében is nagyobbak, magasabbak voltak és az anyaghasználat is eltért a népi épületektől. Ezeknél az épületeknél a külső téglafalakat vakolták és kőporozták, eleinte itt is fehér, vagy törtfehér színt használtak, majd később a pasztelesebb, halványabb színezés is megjelent. A gazdagságot mutatta az épületek külső díszítése, sok helyen csak az ablak körül használtak egyszerűbb stukkó díszítést, majd ezek a díszítések egyre aprólékosabbak és kidolgozottabbak lettek. Sok helyen már címer motívum, vagy éppen angyalfej, esetleg mitológiai alak is megjelent.

Az újabb időszak kocka vagy utcára merőleges gerincű házainál a kőporozás megmaradt, de a díszítések elmaradtak egy egyszerűbb formavilág érvényesült. A házak kicsit színesebbek lettek, de általában a fehér – sárga színvilág megmaradt. A lábazat elűtő színű. Később elterjedt a homlokzati festés, ami már a színeket is magával hozta és reneszánszát élte a külső ablakkeretezés, de már nem stukkókkal, hanem gyakran a kész termékekkel.

A régi épületeknél törekedjünk a szép részletek megőrzésére, kövessük a hagyományos forma és színvilágot.

A régi és új épületeknél, sem a településre sem a térségre nem jellemző a rikító szín, ezeket ne használjuk.

Egyszerű lakóház hagyományos színezéssel és építőanyagokkal. A valamikori fehér – barna színekombináció és a hódfarkú cserépfedés megőrzi az eredeti hangulatot.

Az 1960-as évek szépen karbantartott tipikus kockaháza. A ház színvilága jellegzetes, csakúgy, mint az abban a korban elterjedt palafedés.

A főút polgári házainak egyike, ahol a téglablakkeretezés és lábazat ad egyedi külsőt az épületnek.

Nagyon széppéldája a nyerstégla homlokzatnak. A szabályosan téglából kirakott falazat mintája a téglakötések váltakozása és ablakok körüli tulipános díszítés. A ház érdekessége az oromzat, mely egyedi külsőt ad az amúgy sem szokványos épületnek.

RÉSZLETEK

Az oromzatok díszítése a XIX – XX. század elején elterjedt volt, Kunmadarason azonban a gazdag építészeti örökség között csak kevés fa oromzat maradt meg. A szinte csipkeszerű, mesteri kidolgozású oromzat az egyik legszebb példája az apró részletek gazdagságának, a gyönyörű díszítésnek.

Az oromzatokhoz hasonlóan egykor a tornácok felső részét és a tartóoszlopok fejezetét is gondosan kidolgozták, díszítették, amely jellegzetes külsőt ad az épületnek. A hagyományos színezésekhez tartozott a sötétzöld szín használata, amely visszaköszön az eredeti pompájában fennmaradt tornácon.

A homlokzati részletek sokszor a házak tulajdonosának gazdagságát, társadalmi pozícióját mutatták. Kedvelt volt az angyalfej motívum, valamint a stilizált oszlopok fejezeteinek díszítése. A stukkóból készült díszek, dombormű – szerűen a fal síkjából kiemelkedtek és az elütő színezéssel méginkább kiemelkednek a homlokzati síkból.

A homlokzatokon az anyaghasználat is sok esetben díszítő funkciót kap. A téglá homlokzatú házak jellegzetes díszítése a téglá falazat különböző téglakötési módokkal történő díszítése.

KERÍTÉSEK

A kerítések Kunmadarason többfélék, a hagyományos, tájra jellemző zárt deszkakerítést sok helyen láthatjuk, jellemzően az eredeti sötétbarna színben. Az idő folyamán a kerítésépítés is sokat változott, a módosabbak falazott, oszlopos, jellemzően a kerítésmezőben áttört fém, vagy fa kitöltést használva építettek kerítést. Anyaghasználat szerint találkozunk fából készült deszka kerítéssel, fémkerítéssel, falazott vagy beton lábazatú fémkerítéssel, de megfigyelhetünk olyan kerítést, ahol a beton lábazatot és oszlopok között fa pallók töltik ki. Kerítésünk lehetőleg áttört, az épülethez illő színvilágú és a szomszédos kerítésekhez alkalmazkodó magasságú legyen.

A deszka kerítés jellemzően a lakóház vonalában folytatódik, teljesen zárt, így elválasztja a kertet az utcától. A kis és nagykapu általában más deszkaillesztéssel készül.

Gyakran alkalmaztak falazott kerítés lábazatot, falazott oszlopokkal, és köztük a kerítésmezőt vékony fém

rudak alkotják. Sokszor díszítették a kerítésmezők fém kitöltését.

A legújabb nívós kerítéseknel gyakran kombinálják a zárt kerítésmezőt, az oszlopok közötti áttört betétekkel és az igényesebbek igyekeznek a homlokzattal összhangban lévő, vagy azonos színezést használni, így egy rendezett összhatás jön létre és kerítés valóban a ház díszévé válik.

Kunmadarason egykor a kerítések zártak voltak, azonban az átszellőzés, a kert megmutatása miatt javasoljuk, hogy a falazott oszlopos kerítések áttört mezőkkel épüljenek, közintézmények esetén pedig lehetőleg nyitott kerítés épüljön.

KERTEK

A belterületen a telekméreték is sokfélék, így találkozunk gazdálkodásra alkalmas nagyobb telkekkel, elsősorban a külső részeken, valamint apró kertekkel is.

A vidéki településeken a kertművelés és kertkultúra az elmúlt időszakban jelentősen átalakult. Régebben a ház körül egy kisebb kertet elkerítettek, itt volt a kisebb veteményes és virágoskert, az elkerített részen túl pedig gazdasági telekhasználat volt, állattartó épületekkel.

Ma a telkek egy részét még hagyományos értelemben konyhakertnek használják, azonban egyre gyakoribb az életvitel átalakulásával párhuzamosan a pihenőkertek kialakítása. A pihenőkertek jellemzően füvesített kertek, ahol a növények gyakran kertészeti tervek alapján kerülnek elhelyezésre.

Kunmadarason mindkét kerttípussal találkozunk.

Az előkertes épületelhelyezésnél az előkert jellemzően virágoskert, a többi funkció pedig a hátsókertben kap helyet.

Kertünk művelésénél törekedjünk a harmóniára, legyen esztétikus, rendezett a kert kialakítása.

5.2 KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA

UTCÁK, TEREK

A településképi nagymértékben függ az utcák, terek, közterületek kialakításától. Sokszor csak a közterületek növényeit látjuk, melyek részben eltakarják az utcaképet. Ezért nagyon fontos, hogy ezek a területek gondozottak, ápoltak legyenek. A közterületek tervezésekor is alkalmazkodjunk a meglévő adottságokhoz, jellemző homlokzatmagassághoz, tetőformához. A rendezett utcakép a település dísze. Nagyon fontos a gondozott utcák, terek látványa, mert ettől élhető és szerethető egy település. Gondosan válogassuk ki és ápoljuk az utcákon, tereken lévő növényzetet, mert ez egyúttal az ott lakók környezetük iránti igényességét is jelenti.

6. JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK, KERÍTÉSEK, KERTEK, ZÖLDFELÜLETEK

ÉPÜLETEK

Minden településen találhatunk olyan épületet, amely példaértékű lehet a település közösségének. Sokszor egy-egy jól megválasztott színezés, vagy a házkert-kerítés összhangja teljesen meg tudja változtatni az utcaképet. Sokszor az ottlakók az utcákat járva a megszokott képpel találkoznak és fel sem tűnnek nekik azok a jó példák, melyeket követve egy rendezettebb, élhetőbb település jön létre.

Vegyük észre magunk körül a szépet és igyekezzünk követni a példát, amelyhez sokszor csak egy kis odafigyelés, kétékezi munka kell, de a létrejövő eredmény teljesen más környezetet varázsol.

Jól karbantartott népi lakóház, ahol a színezés megmaradt az eredeti árnyalatoknál.

Kunmadaras egyik legszebb polgári lakóháza, az egykori fényképész műterme és lakása. Jelenlegi tulajdonosai gondosan megőrzik a díszítéseket és felújításnál az eredeti színekombinációt tartották meg.

Modern, de nem hivalkodó lakóház, ahol gondosan ügyeltek a színek és anyagok összeválogatására.

Tetőtérbeépítéses lakóház, ahol a nyílászárók és a kerítés anyaga, színe összhangban van.

Modern lakóház, mely magában hordja a múlt motívumait mai köntösben. Ízlésesen összeválogatott színek, és gondosan ügyeltek a kerítés és a terasz hangulatának összehangolására.

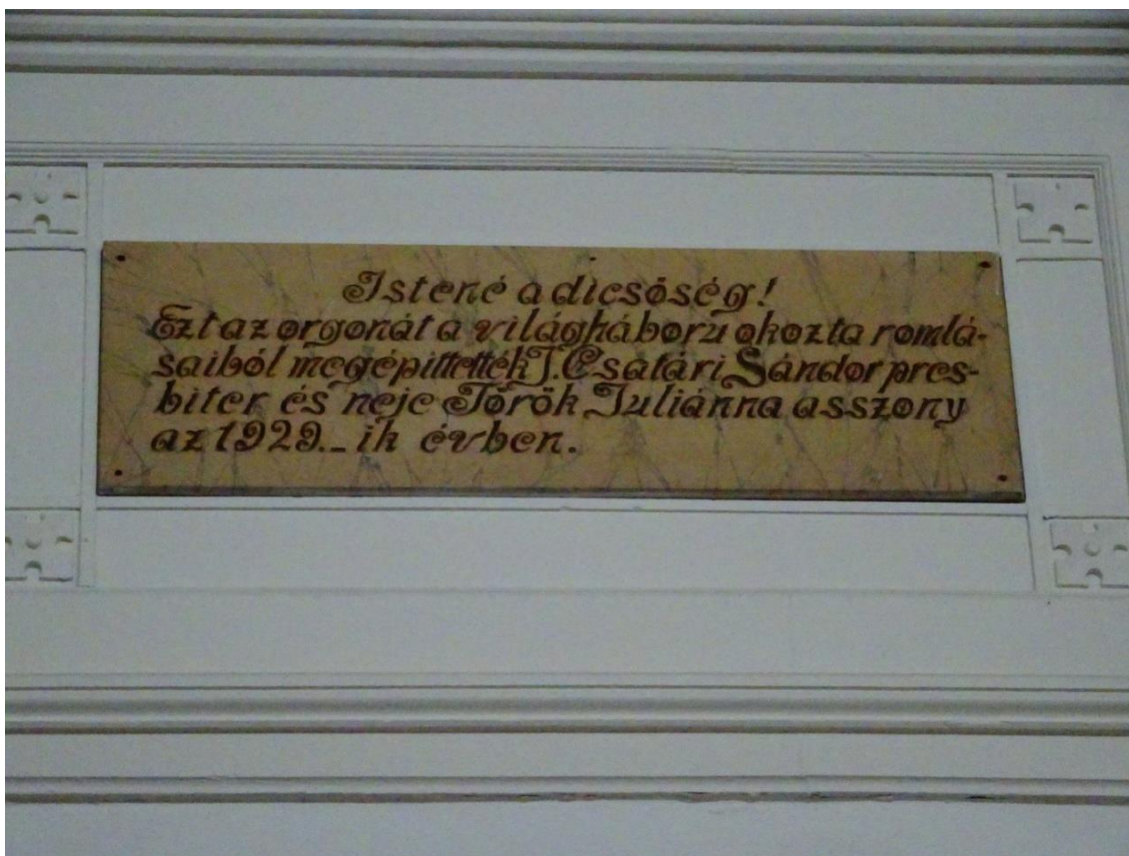

7. JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK

Kunmadarason a sajátos építményfajtához soroljuk a reklámhordozókat, a közterületi hirdetőfelületeket.

A reklámfeliratok ne legyenek rikító színűek és villódzó neon táblák, hanem lehetőleg a homlokzathoz illő cégeket válasszunk. Egy-egy stilszerű, jól megválasztott felírat legalább olyan figyelemfelkeltő, mintha tájidegen hivalkodó táblát választanánk, ugyanakkor esztétikusabb és tájba, környezetbe illeszthető.

Javasoljuk a településközpontban az esztétikus, környezetbeillő, stílusában a közintézményekkel harmonizáló hirdetőtábla kihelyezését.

Az utcanévtáblák, tájékoztató táblák legyenek színben, méretben, anyaghasználatban stílusban egyformák, mert ezáltal harmonikus, egységes településképp jön létre.

A külterületen, a nemzeti park védett területein reklámhordozók elhelyezése nem megengedett. A terület peremén a tájékoztató, idegenforgalmi táblák kialakítása legyen egységes, lehetőleg fából készüljön és a tájékoztatás ne legyen kirívó, csak figyelemfelkeltő. Világító táblákat ne alkalmazzunk, mert tájidegen és megzavarja a környék állatvilágát.

Kunmadaras településarculatának megőrzése során vegyük figyelembe a meglévő épített és természeti értékeket, azok környezetét, melyek meghatározzák a településképet.

Új épület építése vagy felújítás során javasoljuk a kézikönyv átlapozását és a jellegzetes karakterek megőrzését, az utcakép figyelembevételét és az építészeti ajánlások megfontolását.

Megrendelő:

Kunmadaras Nagyközség Önkormányzat Képviselő – testülete

Készítette:

*Kiszelovics és Társa Településtervező Kft.
Kiszelovics Ildikó településmérnök, városépítési, városgazdasági szakmérnök
Kiszelovics Attila egyéni vállalkozó*

Főépítész:

Kiszelovics Ildikó

Felhasznált irodalom:

- *Kunmadaras Nagyközség honlapja*
- *Adatok Szolnok Megye Történetéből (Szolnok Megyei Levéltár kiadványa)*
- *Hatályos településrendezési terv vizsgálati és alátámasztó munkarésze (Kiszelovics és Társa Településtervező Kft.)*
 - *Kormos László: Kunmadaras története*
 - *Dr Ötvös László: Kunmadaras bibliás krónika*
 - *Ötvös László: Madarasi krónika*
- *Kunmadarasi Nagykun Kalendárium (szerkesztő Laczkó Tóth Bertalanné)*
- *A Kunmadarasi református templom és harangjainak története (szerkesztő Laczkó Tóth Bertalanné)*
 - *Laczkó Tóth Bertalanné: Ízek, illatok, emlékek Kunmadarasról*
 - *Dr. Hadnagy Imre József: Kunmadaras Magyar katonai repülés*
- *TAK egyeztető felület építészeti útmutató ábrái (Lechner Tudásközpont)*
 - *Magyarszéphegy minta településképi arculati kézikönyv*

A fényképfelvételek:

2017. február - június hónapban készültek

Készült:

2017. július hó